

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiæ Doctoris Canonici Ecclesiæ
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. V. Alia quædam plurimum è priphanis Authoribus excerpta
sobrietatis exempla.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

*historia de
rebus ge-
stis SS.
Heinrici
& Kune-
gundis.*

perpetuò coluistis, indicta flebitur. Hoc enim de vi-
troq; constat, omnem cibi, & potus luxum, vos ita
exhoruisse, vt vix vinum, nisi perrarò ac parcissu-
mè, ad refectiões vestras admitteretis. Nec dubi-
um, diuina gratia adminiculante, sobrietatem cam,
vos toto mundo spectabiles, atq; admirandos effe-
cisse, vt nec licitis quidem matrimonij voluptati-
bus, vnquam vsi, perpetuam in coniugali thoro, fati-
tam tectamq;, magno miraculo, seruaretis virgini-
tatem. Subsistendum hic nobis, & claudendi exem-
plorum, nullo defectu excurrentes, riunli, ne facie-
tate nimia, lectoris animum fatigemus potius, quam
recreemus. Qui plura vobis, historicos adito, vbiuis
plura inuenies.

CAPVT V.

*Alia quaedam, plurimùm è prophanis Authoribus
excerpta.*

Sobrietatis Exempla.

HÆc in magna quoq; copia possent in medium
adduci; sed ad quid? Noui, amore breuitatis,
non nisi pauca & breuiter quasi vno intuitu à te le-
ctor desiderari. Ergo quod placet lubens faxo.

*L. aduer-
sus Ioui-
nianum*

*Legimus quosdam (inquit S. Hieronymus) morbo
articulari & podagræ humoribus laborantes, ad
quæ potum & simplicem mensam redactos, conualuisse.
Eodem libro pluribus & rationibus & Exemplis
frugalitatem ac sobrietatem commendat. Ipsum,
qui vobis, requisitum perlegito.*

*Noctium
Atticarū,
lib. 11. c. 14.*

De Romuli primū Romanorum Regis sobrieta-
te, sic scriptum reliquit Aulus Gellius. *Simplicissima
suauitate rei, & orationis, Lucius Piso vsus est in primo
annali,*

anali, cum de Romuli Regis vita scriberet. Ea verba
que scripsit hæc sunt. Eundem Romulum dicunt ad cœ-
nam vocatum, ibi non multum bibisse, quia postridie ne-
gotium haberet: ei dicunt. Romule. Si istud omnes homi-
nes faciant, vinum vilius erit. Is respondet. Imo verò ca-
rum, si quantum quisq; volet bibat, nam ego bibi quan-
tum volui.

Iulius Cæsar Suetonio affirmante, summus exti-
ti Sobrietatis cultor: Ita vt Marcus Cato de ipso di-
xerit. *Ad euertendam Rempublicam sobriū accersisse.*
Qua virtute, magnam in omnium animis admira-
tionem sibi concitasset, ni eam ciuiliū dissidiorum
libe contaminasset. Epaminondas cum legati veni-
rent, apportantes munera, animo corrumpendi; ad
prandium eos venire iussit prius, vt in eodem caus-
sam indicarent aduentus. Apposita est igitur mensa
vilis, bibebantq; vinum acidum. Subridens igitur
Epaminondas, ad legatos ait: *Abite & Domino ve-
stro narrate; quibus me contentum, non facile suis mune-
ribus ad proditionem alliciet.* Haud inconueniens
tam strenuo duci Sobrietas.

Xenocrates si quando ex integro vini cado bibe-
re cœpisset, in vappam conuertebatur, antequam
consumeretur, adeo parcè ac sobrie utebatur vino,
sepè & obsonia pridiaa, fenestris eiecit. Hinc natum
est proverbium *Xenocratis caseolus*, de rebus diu du-
rantibus, quæ non facile absumantur. Isæus Sophista
Alyrius, cum primam ætatem dicasset voluptati-
bus, simul vt ad virilem peruenit ætatem, velut alius
illic factus, miram morum induit seueritatem. Ita-
que percunctanti cuida: *Quod vinum palato saperet
maxime? Quisue piscis aut quæ auis esset iucundissima?*
ταύτα τῶν ὀσφραζῶν, inquit, ista curare desij-

In eius
vita.

Stobæus
Serm. 1.
de pru-
dentia.

Idem
serm. 17. de
conuen-
tia.

Erasm.
Apoph-
theg. lib. 8.

& adiecit *εὐνήκα γὰρ τὰς τρωτάλας κήπευε* *χρὺν γὰρ*
 hoc est, *sensi enim me ex Tantalii hortis fructus colligere.*
 Subindicans omnes huiusmodi voluptates ex im-
 modico potu ac cibo perceptas, nihil aliud esse,
 quàm umbras & somnia, qualia de Tantalio fabulan-
 tur poëta. *Alianus de varia histo. Saleuci Locrensis,*
cum alia multe leges extant, tum illa non in postremis ha-
benda: Si quis Locrensiū Epi Zephyriorum agrotans,
vinum intemperatè bibisset, nisi iubente medico, etiā
ad pristinam valetudinem redisset, mortis ei supplicium
erat constitutum, quoniam non iussus biberat.

De Catone Censorino sic scribit Valerius Maxi-
 mus. *Age si quis hoc seculo vir Illustris, pellibus hœditur*
utatur, pro stragulis, tribusq; seruis comitatus, Hispani-
am regat; & quingentorum assium sumptum, trans mari-
nam provinciam petat; eodem cibo, eodem vino, quo nati-
ta, uti contentus sit, Nonnè mirabilis existimetur? Atque
ista patientissimè Cato superavit, quia illum grata frugal-
itatis consuetudo, in hoc genere vitæ cum summa doli-
tudine continebat. Rarū hoc, in principe præsertim, ve-

Frontinus re sobrietatis Exemplum. *Idem adhuc adolescens cum*
lib. 4. cap. 3. stipendia faceret in castris semper aqua usus est: sed cum
Plinius fortasse vel aestu, vel siti nimia laboraret, ad eam sedan-
li. 14. ca. 13. dā, aceti haustu utebatur: vel si quando vires pristinas
Gal. lib. 13, desiderasset, loco iusculi, non nihil vini delibare consueverat.
c. 18. Et Plu
rarchus in Zeno Zitiæus, crudis duntaxat vescebatur, & palliū
eius vita. tenue ferebat; aquam bibebat, loco vini, ut discipu-
Alian. l. 3. los suo exemplo ad temperantiam inuitaret; Hinc
de varia exiit in proverbium, *Zenone temperantior.*
historia,

Xenophon Cyrus senior cū ad hospitē diuertisset, rogaretur-
in Cyrop. que: Quid sibi cœnæ vellet apponi? Respondit panē tantū
Author tum; & sperare se, propè fluentē aque riuulū cœnari
Theatri rum. hic suos monere solebat, ut aquam bibere con-
vita hum. suesce-

neferent, & fierent hydropotæ, quod vinum omnibus bonis rebus aduersaretur.

Temperans adeo fuit in victu Galenus Medicus Pergamenus, postquam certam tuendam sanitatis rationem animaduertit ut parcissimo vino utens, nunquam potestea tota vita egroraret, ex cibi vel potus intemperie.

Dicgarchus Messeni, qui fuit discipulus Aristotelis, in li. de Alceo, veteres paruis vsos fuisse poculis scribit aquosumque bibisse, veritos ne bibendi modum excederent.

Indi, Strabone authore, vinum non nisi in sacrificiis bibunt. potum ex oriza conficiunt sicut ex hordeo. Cibum magna ex parte, oriza forbilis est, & aquam haustus. Aegyptiorum Reges, Diodorus ait, cibo vescuntur simplici, ut quomense nihil praeter vitulum & anserem, inferretur, vini potandi certa statuta erat mensura, qua neque farciri venter, neque inebriari posset, deque ipsorum vita ea tenebatur modus ut non a legis latore, sed a peritissimo medico, ad seruandam sanitatem, composita videretur.

Bartolus Iureconsultus, ac legum interpres famosissimus, ut intellectus acumen foueret, ad potum dicitur bibisse ac comedisse. Anno gratis sexto praeter quadragesimum obiit, cum tot celebres ediderit lecturas, ut verisimile sit, illum plus olei, quam vini consumpsisse.

Io. Iouianus Pontanus vir egregie doctus, ac facundissimus, vno solo ferculo contentus erat, ac vinum valde modicum, idque bene dilutum bibebat. Rogatus causam. Abstineo cibo & vino, inquit, ut a me medici.

Exemplis hisce nemo de me queratur, vini potum omnem reprehensum, accusatum, damnatum, aut cuiquam vetitum, quoniam immo laudatum, defensum, commendatum, si sobrietatis limites non excedat. Non enim rei cuiusquam usus, sed modicritate auream transiens, ac vitium inducens abusus est exterminandus, iuxta illud Phocylidis

μέτρον μὲν φαγέειν καὶ πινέειν καὶ μυθολογέειν. τῶν τῶν μέτρον ἄριστον. ὕπερβασις δ' ἀλεεινή.

Stob. ser. 5.

Mode.

lib. 5. Tit. Abstinentia ciborum Ethica. Ex Gundone Bivuric. Lycost. in Theatro vita humana vol. 1. l. 5. Tit. Abstinentia a vino. Athenaeus l. 11. cap. 1. Sira. l. 15. Diodor. l. 1. cap. 6. Richardus in eius vita.

Agidius Corozet. de dietis & factis memorabilibus.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

Moderatè cibum potumq; sumas ac loquaris;
Modus omnium optimus. Excessus autem vitandus est.

CAPVT VI.

*Omnes circumstantiæ adiacentes Temulentia
dissuadent eam.*

Contrariis huc vsque sobrietatis Exemplis, opugnata temulentia, nunc ipsa quoq;, suomet se fodiet iugulabitq; gladio. Nam si eæ, quas iunctas lateri comites habet, accurratè pensentur circumstantiæ, vix quisquam, nisi vanissimus existimationis contemptor, ac famæ prodigus, eius infamia se notabit.

Persona.

Si tuam primò *Personam* contempleris, ô temulente. Quis es? ad quid creatus? Cur corpore, cur animo, cur internis, & externis à Deo, sensibus, mentisq; facultatibus nobilissimis, dotatus: vt Deo seruias. Ergo Dei, non Liberi patris, non Bacchi seruus. Quis tam Cæcus, id qui non videat? Quis tam proteruus id qui neget? Tu itaque vinolente Dei seruus es, non vini ac ventris mancipium. Quo circa

*Serm. 232.
de tempore
qui est
2. de Ebri-
tate.*

D. Augustinum audi, debitæ huius seruitutis comonefacientem. *Velim tamen scire fratres Charissimi, cum Dominus quispiam habet plures seruos, si vel vnum ex illis velit fieri ebriosum? Sine dubio nullus tam malus qui hoc voluerit aliquando, aut velit. Et qua fronte, qua conscientia, qui seruum non vult habere ebriosum, ipse vult ebrius fieri? Ecce de donis Dei tu habes seruum, qualiter vis vt seruiat tibi seruus tuus: taliter tu seruire Deo tuo habes. Hæc Augustinus. Ergo Dei seruitio natus es, non Bacchi: Nec vtrique simul, sed illi soli. Nemo potest Dominis seruire duobus. Inquit Poëta quidam facer.*

Ref. 1.

Si ip-